

professional culture of the future teachers of music acts musical culture, in structure of which the important place belongs to the vocal-choral culture. Defined components of the formation of vocal-choral culture of the future teachers of music in the context of professional and personal development. Vocal-choral culture is a qualitative characteristic of a person's spirituality is manifested by a combination of General and specific components. Vocal-choral culture is a qualitative characteristic of a person's spirituality is manifested by a combination of General and specific components. To specific components we include: the tone, intonation, ear for music, vocal intonation. In General intellectual, потребнісно-motivational, emotional, activity, creativity. We have developed a theoretical model of the vocal-choral culture and identified the substance, which is based on the fact that the vocal-choral culture as an integral and essential part of the musical culture of the future teachers of music is an integral structural formation of specific components (intonation, intoning, ear for music, vocal intonation) and common components (intelligent, потребнісно-motivational, emotional, active, creative, produced in creative work and can develop in the process of working on a musical way, implemented in the vocal-choral activities using the appropriate knowledge and skills.

Key words: professional culture, professional activities, musical culture, vocal-choral culture.

Стаття надійшла до редакції 16.02.2013 р.

Прийнято до друку 31.05.2013 р.

Рецензент: д. пед. наук, проф. Козир А. В.

УДК 372.878

В. В. Юнда

**ПРОБЛЕМА УРАХУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ
У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

Професія сучасного вчителя музичного мистецтва передбачає наявність засвоєння різнобічного змісту сфер його діяльності. Державний освітній стандарт професійної освіти ставить завдання формування різнобічної та мобільної особистості вчителя, що обумовлено специфічним змістом його професійної діяльності. Напружена творча робота вчителя музичного мистецтва потребує від нього всебічного розвитку, яке залежить від ступені його обдарованості. Успішна діяльність вчителя музики неможлива без музичних, педагогічних, організаторських та інших здібностей, які є складовими музично-педагогічної обдарованості.

Мета даної роботи – визначити відношення провідних вчених, педагогів до проблеми розкриття й розвитку спеціальних музичних здібностей для підвищення якості подальшої підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Вивченням та обґрунтуванням теорії здібностей займалися видатні вчені, такі як А. Н. Леонтьєв, В. Н. Мясіщев, А. Г. Ковальов, Б. Г. Ананьєв, С. Л. Рубінштейн, Н. С. Лейтес, Ю. В. Самарин, К. К. Платонов, Г. С. Костюк та інші.

Вивчення спеціальних музичних здібностей – процес найменш вивчений, але є достатньо актуальним у наш час. Розробкою теорії спеціальних музичних здібностей займалися Б. М. Теплов, А. Ф. Лазурський, Л. М. Андреева, А. П. Когадевич, А. А. Єгоров, К. Б. Птица, А. Ольхов, С. А. Казачков, Н. А. Малько, П. Г. Чесноков.

За визначенням А. Г. Ковальова „під спеціальними здібностями слід розуміти таку систему якостей особистості, що забезпечує досягнення високих результатів у пізнанні та творчості, як, наприклад, літературній, музичній, сценічній тощо”. Поняття „здібність” можна визначити як окремі якості індивіда, необхідні для оволодіння будь-якої спеціальної діяльності. Окремий ряд спеціальних здібностей у галузі мистецтва (вокальні, диригентські, акторські) ще мало вивченим, бо вчені-психологи не достатньо з ними стикаються.

Фундаментом музичної підготовки вчителя музики прийнято вважати три взаємопов'язаних фактора:

1. Вокально-хорові та диригентські вміння та навички.
2. Музична культура у галузі інструментального виконавства. Важливо, щоб учитель зміг виразно, на високому професійному рівні зміг виконати твір.
3. Музично-теоретичні знання. Необхідно вміння педагога образно, доступно ознайомити з твором, дати особисту інтерпретацію почутого. Тому вчителю музичного мистецтва необхідно розвивати як диригентські здібності, так і вокальні.

Таким чином, система музично-педагогічної освіти передбачає різноплановий розвиток виконавських здібностей студентів. Б. М. Теплов виділяє три ознаки, які характеризують „здібність”: „по-перше, під здібностями розуміються індивідуально-психологічні особливості, які відрізняють одну людину від іншої; по-друге, здібностями називають не лише окремі індивідуальні особливості, а й такі, які мають відношення до успішності виконання будь-якої діяльності; по-третє, поняття „здібність” не зводиться к тим знанням, навичкам та вмінням, які вже виробленні у певної людини, але можуть пояснити легкість та швидкість набуття цих знань та навичок”.

Вчитель музичного мистецтва – найскладніша та багатогранна професія. Він постійно повинен виявляти себе як диригент-виконавець, і як вокаліст, і як педагог-організатор. Вчитель постійно повинен бути взірцем акуратності та дисциплінованості. Необхідний постійний

розвиток таких здібностей як музичний (вокально-хоровий) слух, почуття ритму та музична пам'ять. Як вчителю музичного мистецтва необхідно знання вокально-хорової методики та наявність природних вокальних здібностей, які у процесі навчання повинні розвиватися та систематизуватися. Також необхідно розвивати у студентів навички читання з листа та гри на інструменті. Поставлені в один ряд поняття музичних здібностей, які відносяться до „опорних” та специфічним, які притаманні окремо диригентам та вокалістам. Але навіть наявність усіх цих засобів ще не гарантує успіху, якщо у вчителя відсутні педагогічні або організаційні здібності, або за висловлюванням А. Г. Ковальова „здібності до практичної діяльності”.

Опорні та провідні спеціальні здібності тісно взаємопов'язані та взаємообумовлені. Музичні здібності благотворно впливають на розвиток спеціальних диригентських або вокальних здібностей. Відсутність опорних здібностей не може бути компенсованою. Достатньо виразно виявляє цю проблему К. К. Платонов: „Здібності – це ступінь відповідності особистості у цілому певної діяльності, яка розкрита через структуру певної особистості та вимогам вказаного роду діяльності”.

Отже, підводячи підсумок даної роботи, слід відмітити, що головним ядром у системі обдарованості є педагогічні та музичні здібності. Орієнтуючись на їх розвиток, можливо вирішувати проблеми спеціальних здібностей та виховувати хорових педагогів, вчителів музики шкіл, керівників самодіяльних колективів.

У подальшому ми плануємо більш ґрунтовне розкриття понять спеціальних здібностей майбутніх вчителів музики та визначенні їх ролі в формуванні сучасного фахівця.

Список використаної літератури

1. Буянова Н. Б. Профессиональная подготовка руководителей детских хоровых коллективов : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Буянова Наталья Борисовна. – М., 2004. – 23 с. **2. Паньків Л. І.** Теорія та методика підготовки майбутнього вчителя до керівництва учнівськими музичними колективами : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Паньків Людмила Іванівна. – К., 2005. – 19 с. **3. Теплов Б. М.** Психология музыкальных способностей Избранные труды в 2 т./ Б. М. Теплов. – М. Педагогика, 1985. – Т. 1 – 1985. – 215 с. **4. Учебно-методическое** пособие по хоровому дирижированию для специальности 050130 Музыкальное образование. – Нижневартовск : Изд-во Нижневарт. пед. ин-та, 2004. – 87 с.

Юнда В. В. Проблема урахування спеціальних здібностей у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва

Стаття присвячена проблемі виявлення та взаємозв'язку опорних та спеціальних здібностей при підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва. В педагогічній та виконавській практиці існує

уявлення про музичну обдарованість як про специфічний засіб, який пов'язаний з одними або декількома здібностями. Вчені-психологи запевняють, що у визначенні музичної обдарованості необхідно враховувати й інші індивідуальні особливості студента. Одна з таких особливостей часто виражається у гострій потребі слухати музику, в емоційній чутливості від неї. Як правило, такі студенти активно виявляють свої музичні інтереси: вони багато співають, а іноді знаходять схильність до музики. Тому основними ознаками та показниками музичної обдарованості студента слід враховувати наявність стійкої потреби в художніх уявленнях, вияву музичного враження, яскраво виражений характер музичних уподобань, позитивне співвідношення між роботою та результатами, а також різноманітні форми активної музичної діяльності: спів, підбір на слух, імпровізація.

Ключові слова: спеціальні здібності, музичне мистецтво, музична обдарованість.

Юнда В.В. Проблема учета специальных способностей в подготовке будущих учителей музыкального искусства

Статья посвящена проблеме определения и взаимосвязи опорных и специальных способностей при подготовке будущего учителя музыкального искусства. В педагогической и исполнительской практике существует представление о музыкальной одаренности как о специфическом свойстве, связанном с одной или несколькими способностями. Ученые-психологи утверждают, что в определении музыкальной одаренности необходимо учитывать и другие индивидуальные особенности студента. Одна из таких особенностей нередко выражается в острой потребности слушать музыку, в эмоциональной отзывчивости от нее. Такие студенты, как правило, активно проявляют свои музыкальные интересы: они много поют, а иногда обнаруживают склонность к сочинению музыки. Поэтому основными признаками и показателями музыкальной одаренности студента следует считать наличие устойчивой потребности в художественных впечатлениях, проявления музыкальной впечатлительности, ярко выраженный характер музыкальных предпочтений, положительное соотношение между затраченным трудом и результатами и различные формы активной музыкальной деятельности: пение, подбор по слуху, импровизация.

Ключевые слова: специальные способности, музыкальное искусство, музыкальная одаренность.

Yunda V.V. Problem of Special Abilities in the Training of Future Teachers of Music

The article deals with the definition and the relationship of support and special skills in the preparation of future teachers of music. In teaching and performing practice there is a representation of musical talent as a specific

property that is associated with one or more abilities. Scientists, psychologists say that the definition of musical talent necessary to take into account other individual characteristics of the student. One of these features is often expressed in the acute need to listen to music in the emotional responsiveness of it. Such students tend to actively show their musical interests: they sing a lot, and sometimes exhibit a tendency to compose music. Therefore, the main characteristics and performance of musical talent of the student should be regarded as a sustainable demand for artistic impression, the manifestations of musical sensibility, pronounced musical preferences, a positive correlation between the labor employed and the results of various forms of active and musical activities: singing, selection by ear, improvisation.

Key words: special abilities, the art of music, musical talent.

Стаття надійшла до редакції 16.02.2013 р.

Прийнято до друку 31.05.2013 р.

Рецензент: к. п. н., доцент Федоріщева С. П.